

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

Podpora in razvoj pouka slovenskega jezika v zamejstvu – Hrvaška

Strokovno-razvojna naloga: **Koordinacija in evalvacija učenja slovenskega jezika na Hrvaškem**

Financer: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije

Št. pogodbe: C3330-22-431004

Obdobje trajanja: 2022

Izvajalec: Inštitut za narodnostna vprašanja, Ljubljana

Vodja: dr. Barbara Riman

Sodelavci: dr. Sonja Novak Lukanović, Pia Fon Jager, Ana Malnar

Ljubljana, 2022

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

Kazalo

1 Uvod	3
2 Aktivnosti učiteljic v letu 2022	6
3 Zaključek	8
4 Popis tabel in grafov	10
5 Popis prilog	11

1 Uvod

Projekt »Učenje slovenskega jezika in kulture v Varaždinski županiji« se je začel v šolskem letu 2012/13, v šolskem letu 2022/2023 pa obeležujemo že njegovo 10. obletnico. V prvem letu izvajanja projekta je osem učiteljic iz slovenskih obmejnih krajev začelo s poukom slovenščine na osnovnih šolah v Varaždinski županiji, sčasoma pa se je število učiteljic, šol in otrok, ki so sodelovali v projektu, spreminjalo.

Projekt se je začel na pobudo varaždinskih Slovencev in Barbare Antolić Vupora, današnje poslanke v hrvaškem parlamentu, s podporo Republike Slovenije, varaždinske županijske šolske oblasti, Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu ter slovenskega šolskega ministrstva.

Delo učiteljic financira Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije, pouk pa se izvaja v prostorih osnovnih šol na Hrvaškem. Učenje slovenskega jezika poteka po slovenskem učnem načrtu, ki ga je potrdilo Ministrstvo za znanost in izobraževanje Republike Hrvaške. V prvem letu je dopolnilni pouk obiskovalo okoli 239 učencev, sčasoma pa se je njihovo število zmanjševalo. Pouk slovenščine tako ob koncu leta 2022 obiskuje 95 učencev. Število učencev se je zmanjšalo predvsem zaradi vpliva covida-19. Od začetka koledarskega leta 2022 se pouk spet redno izvaja v učilnicah.

Zaradi manjšega števila učencev – šolsko leto 2021/2022 je zaključilo samo 85 učencev – je bila na pobudo dr. Miroslava Huđeka v začetku septembra 2021 izvedena anketa po osnovnih šolah v Varaždinski županiji (razen tistih v mestu Varaždin). Zaradi zmanjševanja števila otrok v šolah ter želje vodstva za izobraževanje v Varaždinski županiji se je pristopilo k širjenju projekta.

Po večmesečnem dogovarjanju z učiteljicami se je število šol, posledično tudi število otrok, vključenih v pouk slovenščine, povečalo. Učenje slovenskega jezika in kulture v Varaždinski županiji trenutno poteka na enajstih osnovnih šolah. Situacija ob koncu šolskega leta 2021/2022 je bila sledeča:

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

Tabela 1: Učenje slovenskega jezika in kulture v Varaždinski županiji v šolskem letu 2021/2022 (maj 2022)

Kraj	Osnovna šola	Učiteljica	Število otrok
Cestica	OŠ Cestica	Nina Žnidarič	11
Cvetlin	OŠ Izidora Poljaka, PŠ Cvetlin	Patricija Bračić	5
Črešnjevo	OŠ Tužno, PS Črešnjevo	Bojana Mlakar	12
Donja Voća	OŠ Andrije Kačića Miošića	Bojana Mlakar	1
Kamenica	OŠ Ivana Rangera	Patricija Bračić	11
Lepoglava	OŠ Ante Starčevića	Mateja Krajnc	14
Petrijanec	OŠ Petrijanec	Polona Žalar	24
Radovan	OŠ Metel Ožegović	Polona Žalar	16
Vidovec	OŠ Vidovec	Damjana Hliš	35
Vinica	OŠ Vinica	Nina Žnidarič	18
Višnjica	OŠ Izidora Poljaka	Damjana Hliš	5
SKUPAJ:	11 osnovnih šol	6 učiteljic	152 učencev

Večanje števila šol in sodelovanje z večjim številom učiteljic je bil pravi izziv, saj je bilo treba uskladiti urnike in se z učiteljicami dogovoriti, katera bo pokrivala kateri kraj. Čeprav so tudi nekatere druge šole izkazale interes, da bi se vključile v projekt, pa zaradi majhnega števila učencev niso bile vključene. Poleg tega so bile tudi zelo oddaljene od slovensko-hrvaške meje.

Izkušnje so pokazale, da so učiteljice zaradi različnih zahtev pri rednem delu težko sodelovale med sabo, prav tako ni bilo kvalitetnega povezovanja s pripadniki slovenske skupnosti na Hrvaškem. Povezovanja s pripadniki slovenske skupnosti, z izjemo otrok, v zadnjem šolskem letu ni bilo. Iz pogovora z ravnateljki osnovnih šol je razvidno, da so pričakovali večjo fleksibilnost učiteljic pri oblikovanju urnika, česar učiteljice, zaposlene v slovenskih osnovnih šolah, niso zmogle, saj so imele druge redne službene obveznosti. Prav zato se je zmanjšalo število učencev v OŠ Vidovec. V času izvedbe ankete je bilo za pouk slovenščine zainteresiranih 63 otrok (Tabela 2), kasneje pa se je zaradi urnika število otrok zmanjšalo.

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

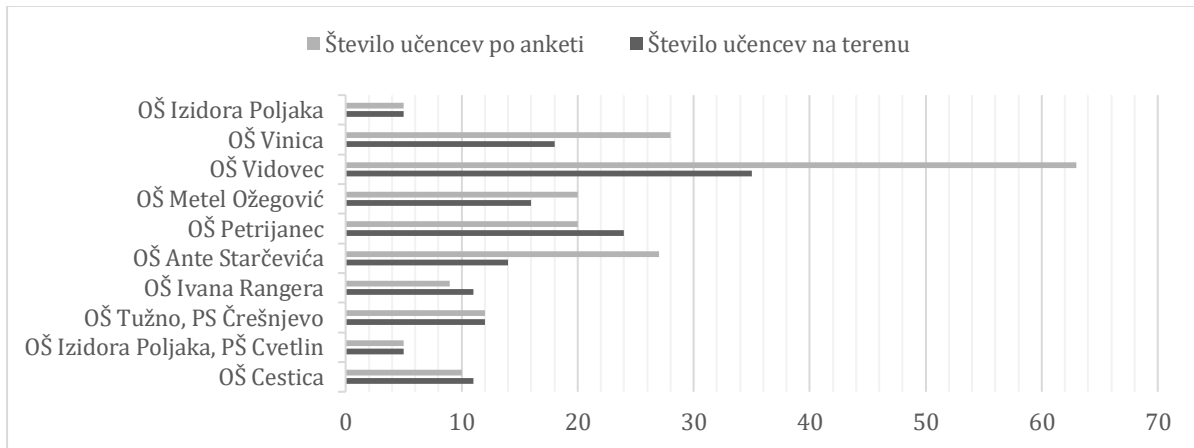
Tabela 2: Učenje slovenskega jezika v šolskem letu 2021/2022 po anketi

	Osnovna šola	Število učencev po razredu								Skupaj
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	
1	Osnovna šola Beletinec	0	1	1	2	0	2	0	0	6
2	OŠ Breznički Hum	4	1	5	0	1	0	1	0	12
3	OŠ Cestica	0	0	5	5	0	0	0	0	10
4	OŠ "Petar Zrinski" Jalžabet	0	0	0	0	3	1	0	0	4
	Područna šola Kelemen	0	2	0	0	0	0	0	0	2
5	Osnovna šola Ivana Rangera Kamenica	0	2	3	3	1	0	0	0	9
6	OŠ Ante Starčevića Lepoglava	19	2	2	0	3	1	0	0	27
7	OŠ Ljubešćica	6	6	1	2	1	4	2	3	25
8	OŠ "Gustav Krklec" Maruševec	0	1	0	0	0	0	2	0	3
9	OŠ Petrijanec	1	1	3	4	0	1	2	8	20
10	OŠ Metel Ožegović Radovan	0	6	6	2	1	3	0	2	20
11	OŠ Sveti Đurđ	0	0	0	1	2	1	0	0	4
12	OŠ Svibovec	7	0	2	2	2	0	1	1	15
13	OŠ Šemovec	0	0	0	0	0	0	2	0	2
14	OŠ Tužno	1	0	0	0	2	0	0	0	3
	Područna šola Črešnjevo	3	0	1	8	0	0	0	0	12
15	OŠ Antuna i Ivana Kukuljevića Varaždinske Toplice	0	2	7	0	0	5	2	4	20
16	OŠ Vidovec	3	1	2	3	8	18	22	6	63
17	OŠ Vinica	2	8	4	1	0	3	4	6	28
18	OŠ Izidora Poljaka Višnjica- MŠ Višnjica	0	0	1	0	3	0	1	0	5
	OŠ Izidora Poljaka Višnjica- PŠ J. E. Drašković Cvetlin	0	0	0	1	1	1	1	1	5
	Skupaj	46	33	43	34	28	40	40	31	295

Opaziti je razlike med podatki, pridobljenimi z anketo, in stanjem na terenu. Prikaz situacije po anketi in dejanska situacija na terenu ob koncu šolskega leta 2021/2022 najdemo v grafu 1.

Graf 1: Primerjava med številom učencev, zabeleženih v anketi in na terenu ob začetku pouka v šolskem letu 2021/2022

Zaradi določenih izzivov, s katerimi so se srečevale učiteljice slovenskega jezika v Varaždinski županiji (kot je bilo navedeno), se je začelo z rekonstrukcijo projekta Učenja slovenskega jezika in kulture v Varaždinski županiji. Predvsem se je začelo delati v smeri zmanjševanja števila učiteljic, saj je bilo očitno, da bo lažje usklajevati pouk, se povezovati s pripadniki slovenske skupnosti na Hrvaškem in nasploh lažje določiti urnik, ki bo optimalen za šole, učence, starše in učiteljico.

Zato je bilo septembra 2021 v dogovoru z dr. Miroslavom Huđekom in predstavnikom MIZŠ Romanom Grudnom določeno zmanjšanje števila učiteljic in zamenjava dosedanjega kadra z eno učiteljico, kar je bilo v oktobru 2022 tudi izvedeno. Trenutno pouk izvaja ena učiteljica, ki je že navezala stik s predstavniki slovenske skupnosti v Varaždinski županiji in se redno udeležuje dogodkov, ki so organizirani za učiteljice in učitelje slovenskega jezika na Hrvaškem.

2 Aktivnosti učiteljc/učiteljice v letu 2022

a) izvajanje pouka slovenskega jezika v osnovnih šolah Varaždinske županije;

V letu 2022 je bilo skupaj izvedenih 375 ur. Od tega je nova učiteljica Špela Brumec opravila 206 ur (oktober, november in december), učiteljice v prvi polovici leta 2020 pa so opravile 581 uro.

b) udeležba na posvetih in izobraževanju

Učiteljica se udeležila dvodnevne posveta za učiteljice in učitelje slovenskega jezika na Hrvaškem (Priloga 1). Obenem so bili narejeni tudi prvi koraki za povezovanje s predstavnicami slovenske skupnosti v Varaždinski županiji in slovensko skupnostjo na Hrvaškem nasploh.

c) oblikovanje učnega gradiva za učenje slovenskega jezika na Hrvaškem

V prvi polovici letu 2022 so učiteljice nadaljevale z oblikovanjem učnega gradiva za učenje slovenskega jezika na Hrvaškem. Tako so učiteljice pripravile še gradivo za drugi del delovnega zvezka: »Zakorakajmo v slovenščino II« (Priloga 2).

Materiali so bili posredovani recenzentkama (Vida Srdoč (Priloga 3), dr. Tatjana Vučajnk (Priloga 4)), ki sta opravili recenziji. Recenziji sta bili poslani avtoricam na vpogled in trenutno poteka dodatno izboljšanje gradiva. Gradivo bo predvidoma natisnjeno v letu 2023.

V letu 2022 je bila organizirana tudi predstavitev delovnega zvezka »Zakorakajmo v slovenščino« (Priloga 5; Priloga 6) in sicer na Reki, 11. 11. 2022. Učno gradivo je bilo posredovano učiteljicam slovenskega jezika na Hrvaškem in prvi vtisi so pozitivni. Povratna informacija učiteljic je, da je gradivo uporabno in da ga bodo uporabljale pri učenju slovenskega jezika s svojimi učenci.

d) sestanki in koordinacija dela z MIZŠ in INV

Zaradi spremembe načina dela in števila učiteljic, vključenih v projekt, ter zaradi spodbujanja učenja slovenskega jezika je bilo organiziranih več sestankov, tako na Hrvaškem kot v Sloveniji. Pogosto so srečanja potekala tudi virtualno.

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

Srečanja v živo so potekala 16. 3. 2022 na Ptuju, 28. 3. 2022 v Varaždinu (Priloga 7) in 8. 4. 2022 na Reki (Slovenski dom KPD »Bazovica«). Večkrat je bilo organizirano tudi srečanje učiteljic prek ZOOM-a in sicer 15. 4. 2022 in 7. 9. 2022.

Zaradi reorganizacije dela je bil najbolj intenziven čas konec avgusta in začetek septembra, dokler ni bila najdena učiteljica, ki bi lahko sprejela delo, ter dokler se ni povezala s vsemi ravnatelji šol, kjer poteka učenje slovenskega jezika.

3 Zaključek

Leto 2022 so zaznamovale posledice različnih ukrepov, povezanih z covidom-19, zaradi česar se je zmanjšalo tudi število učencev, ki so se učili slovenskega jezika. Opravljena je bila tudi rekonstrukcija pouka, delo dotodanjih šestih učiteljic pa je prevzela ena učiteljica. Zaradi tega se pričakuje:

- lažja komunikacija z učiteljico;
- boljše sodelovanje s slovensko skupnostjo na Hrvaškem nasploh;
- boljša komunikacija in sodelovanje s predstavniki za šolstvo v Varaždinski županiji;
- kontinuirano število učencev, brez večjih upadov;
- boljša informiranost INV in MIZŠ o dogajanjih na terenu.

Za večjo kakovost pouka in večje število učencev bi bilo potrebno:

- ohraniti in obnoviti vezi med slovenskimi organizacijami na Hrvaškem (Zveza slovenskih društev na Hrvaškem), predvsem v Varaždinski županiji, oziroma obnoviti vezi s slovenskim društvom iz Varaždina, potrebna pa je tudi povezava s predstavniki in sveti slovenske manjšine na geografskih območjih, kjer se izvaja pouk slovenščine in v letu 2023 pričakujemo pozitivne spremembe;
- izvesti promocijo slovenskega jezika in kulture v Varaždinski županiji z namenom povečanja števila učencev, ki bi se vključili v program pouka slovenskega jezika; prav s tem so povezane nekatere aktivnosti, načrtovane v letu 2023;
- izboljšati povezanost z učnim kadrom, ki je zaposlen v hrvaških osnovnih šolah, kjer se projekt izvaja, in učiteljicami slovenskega jezika v Varaždinski županiji;
- nuditi večjo podporo učiteljicam pri nabavi učnega in didaktičnega gradiva ter slovenskih knjig za otroke in mlade;. Kljub obljubam s strani Varaždinske županije marca 2022, učiteljica še ni pridobila potrebnega didaktičnega gradiva. Pričakuje se, da bodo v sodelovanju z Zvezo slovenskih društev na Hrvaškem v letu 2023 otroci dobili določeno število potrebnih učbenikov ter primerkov delovnega zvezka Zakorakajmo v slovenščino, kar bi potem tudi olajšalo delo učiteljici.

5 Popis tabel in grafov

Tabela 1: Učenje slovenskega jezika in kulture v Varaždinski županiji v šolskem letu 2021/2022 (maj 2022)4

Tabela 2. Učenje slovenskega jezika v šolskem letu 2021/2022 po anketi5

Graf 1:Primerjava med številom učencev, zabeleženih v anketi in na terenu ob začetku pouka v šolskem letu 2021/20226

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

4 Popis prilog

Priloga 1: Program »Srečanje učiteljic in učiteljev slovenskega jezika na Hrvaškem« (od 21. do 22. 10. 2022)

Priloga 2: Rokopis »Zakorakajmo v slovenščino II«

Priloga 3: Recenzija delovnega zvezka za pouk slovenskega jezika na Hrvaškem otrok v starostnem obdobju od 9 do 11 let (Vida Srdoč)

Priloga 4: Recenzija učnega gradiva (dr. Tatjana Vučajnk)

Priloga 5: Delovni zvezek »Zakorakajmo v slovenščino«

Priloga 6: Omot delovnega zvezka »Zakorakajmo v slovenščino«

Priloga 7: Novinarski prispevek o sestanku in dogovorih o učenju slovenskega jezika v Varaždinski županiji